

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Antonini Liberalis Transformationum congeries

Antoninus <Liberalis>

Basileae, 1568

VD16 A 2960

M. Antonini Imperatoris de vita sua Liber III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70288](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70288)

M. ANTONINI IMPE-

ratoris de vita sua Liber III.

NON hoc tantum est considerandum, singulis diebus vitam consumi, partemque eius subinde minorem relinqui: sed & hoc cogitandum, quod etsi quis diutius sit victurus, incertum tamen est, sit ne suppeditatura eadem intelligentia ad cognoscendas res, & contemplationem, cuius finis est peritia rerum diuinarum atque humanarum. Etenim si delirare cepit homo, spirabit quidem nihilominus, nutrietur, imaginabitur, appetet, reliquasque id genus facultates retinebit: ea vero vis, qua se ipso uti queat, rationes officij subducere accuratas, quae animo precepit in ordinem collocare, de eo ipso iam tempus sit vitam relinquendi deliberare, ac si quae alia sunt, ad quae obeunda ratione probe exercitata opus est, ea inquam vis iam ante extincta est. Festinandum est igitur, non ideo solum quod subinde morti propiores sumus: sed & quia rerum intelligentia nos ante exitum vita destituit. Id quoque observandum, ea quae ad pendicis quasi loco adherent his

m 5 quae

quę natura fiunt, habere nonnihil gratię
 & oblectationis. vt cum panis pinfitur,
 videmus quasdam particulas eius rumpi:
 quod ipsum etsi quodammodo accidit
 præter institutum pistoriæ artis, ha-
 bet tamen nonnihil decoris, appetitūq;
 cibi suo quodam modo excitat. Ficus
 quoq; quum maximè maturæ sunt, fa-
 scit: itemq; oliuis maturissimis quid-
 dam putredini proximum, pulcritudinē
 peculiarem addit. Iam spicas deorsum se
 flectentes, leonis supercilium, spumam
 aprorū ex ore effluentem, multaq; eius-
 modi alia siquis seorsim consideret, in-
 telliget ea etsi longè absunt à pulchritu-
 dine, tamen quia rebus naturalibus in-
 hærent, & eas consequuntur, eo & orna-
 tum his adferre, & delectare. Quamob-
 rem qui attentius ea quæ in rerum natu-
 ra fiunt mente contemplatus fuerit, ni-
 hil non eleganter esse factum putabit, e-
 tiam eorum quæ appendicis loco res
 naturales consequuntur. Itaque veros
 belluarum rictus haud minori cum vo-
 luptate aspiciet, quàm quos pictores
 & figuli effingunt: vetulæ etiam & se-
 nis maturam ætatem, puerorumque a-
 mori aptum florem castis oculis intue-
 bitur:

bitur: multaꝫ; alia cerner, non apud omnes fidem inuenientia, sed apud hunc solũ; qui naturam, eiusꝫ; opera rectè intelligit. Hippocrates cùm multos sanasset morbo, ipse morbo decessit. Chaldæi multis finem vitæ prædixerũt: post, ipsos etiam fatum arripuit. Alexander, Pompeius, & C. Cæsar, cum totas vrbes toties deleuissent, commissoꝫ; prælio multa equitum peditumꝫ; millia obruncassent, ipsi quoque tandem vita excesserunt. Heraclæus, multa de natura rerum, & incendio finem vniuerso allaturo cum disputasset: ipse intercute aqua distentus, stercore bubulo oblitus, mortem obiit. Democritum pediculi, Socratem cicuta absumpsit. Quorsum hæc? Ingressus es vitam, nauigasti, vectus es: discede. Quod si abeundum est in aliam vitam, equidem ne ibi quidem erit quicquam dijs vacuum: sin omnis sensus adimetur, non iam præterea dolores ac voluptates ferendæ, neque feruendum vasi tantò deteriori. Quinimò quod seruit, id supererit, nimirum mens & genius: cum vas illud terra sit, & tabus. Proinde reliquum vitæ tempus ne absume de alijs cogitando,
nisi

4

nisi ad commune aliquod commodum id referatur: alioquin enim interim ab alio negotio detineberis. Nam cogitare, quid hic vel ille agat, quamobrem, quid loquatur, quid cogitet, quid moliatur, aut omnino de alijs esse sollicitum: id verò efficit ut euagemur, neq; obseruemus eam quæ principatum in nobis obtinet partem. Itaq; in serie cogitationum declinanda est vanitas, omniumq; maxime curiositas & malicia. Ad suafacere te ipsum debes, ut de his tantum rebus cogites, de quibus si quis te subito interroget quid nunc mediteris, confestim libere possis respondere, hoc aut hoc: nimirum ut statim constet, cogitationes tuas esse simplices, placidas, consentaneas animali sociato alijs, ac negligenti earum quæ ad voluptatem oblectationemue faciant cogitationum, vacuo contentionis, inuidiæ, suspitionis, aliorumue, quæ si te animo agitasse fassus esses, pudore suffundi oportuisset. Vir ad hunc modum compositus, non est cur diutius expectet nomen eius qui in optimorum sit numero. est enim sacerdos quasi, & administer deum, utiturq; eo quod in ipso tanquam in sacrario est positum. Id autem hominem

nem præstat purum à voluptatibus, in-
 uiolatum à doloribus, intactum à libidi-
 ne, inscium omnis maliciæ, certatorem
 maximi certaminis (ne scilicet vllus eum
 affectus deiciat) altè tinctum iusticia, ex
 animo contentum ijs quæ eueniunt, fa-
 tõe destinata ipsi sunt: non sæpe, neq;
 nisi magna & publica necessitate vrgen-
 te, de aliorum dictis, factis, aut cogitatio-
 nibus meditantem. solis enim ijs quæ in
 ipso sunt ad agendum intētus est, ac quæ
 à fato vniuersi ipsi sunt destinata, conti-
 nenter considerat. Nam illa censer hone-
 sta & pulcra: quæ verò sibi obtigerunt,
 ea bona esse persuasum haber: quippe v-
 niuscuiusque fatum & constat aliunde,
 & secum aliud adfert. Meminit etiam,
 omnia ratione prædita esse inter se co-
 gnata: esseque hominis naturæ con-
 ueniens, vt omnium hominum curam
 gerat. Existimationem autem non ab
 omnibus hominibus petendam, sed ijs
 tantum qui naturæ conuenienter vi-
 uunt. qui verò aliter viuunt, hi quales se
 domi & extra ædes, noctu atq; interdii
 gerant, ac quibus se hominibus admi-
 sceant, perpetuò memoria tener: ab his
 igitur laudari se nihil curat, quum ij ne
 sibi

sibi

fibi quidem ipsis probentur. Ne inuitus accedas ad agendum, neque cœtus humani immemor, neque non bene cogitare, neque patere te retrahi: ne in cogitationibus tuis astutiã secleris, neque verborosus sis, neq; multa negocia suscipias. Enimuerò Deus qui in te inest, præsit tibi, masculo animati, seni, ciui, Romano, ac principi: qui se ita comparauerit, vt ad abitum instructus expectet, quando receptui ex hac vita canatur. Ne iuramento indigeas, neue hominis alicuius testimonio. Hilari esto vultu, ac qui externo ministerio possit carere, eaque quam alij suppeditent quiete. Rectum esse expedit te, non qui lapsus se erigat. Si quid in vita humana inuenis potius iusticia, veritate, temperantia, fortitudine, aut si quid aliud melius est quàm animum tuum esse seipso contentum, quatenus præstat vt secundum rectam rationem agas: si inquam, in fato, & ijs quæ absque tuo delictu tibi sunt destinata, inuenis aliquid his quæ dixi præstabilius, eo vt fruaris, toto animo incumbere. Sin eo qui in te est collocatus genio nihil præstantius inuenis, qui & appetitus sibi ipsi subie-

subiecit, & visa examinat, & à persuasione sensuum (vr dicebat Socrates) seipsum abduxit, seque Deo submitit, & pro hominibus procurat: si hoc inferiora omnia, & viliora depræhendis, nulli alteri rei locum concede, ne semel ad eam inclinans, posthac proprium illum tuum bonum præferre omnibus rebus nequeas. Nefas enim est, ullam aliam diuersi generis rem bono ratione prædita & effectrici opponi: vr laudem popularem, principatum, diuitias, voluptatum perceptionem: hæc omnia, si vel parùm te ijs accommodare visum fuerit, confestim præualent, & à recta via abducunt. Tu verò, inquam, simpliciter ac liberè id quod est melius elige, ei que inhære: melius autem est, id quod conducit. Atq; hoc ipsum si ea ratione sit vtile, quatenus mentem habes, serua: sin quatenus es animal, repudia, & iudicium integrum retine. Id modò cura, ne quid pro tuo comodo amplectaris, quòd possit aliquando te compellere ad fallendum fidem, pro-dendam verecundiam, odium alicuius, suspiciones, imprecandum, simulandũ, appetendumue aliquid, quod parietes & velamen-

velamen-

velamenta desideret. Etenim qui menti ac genio suo, & sacris virtutis eius primas defert, is tragœdiam nullam excitat, non gemet: non solitudinis, non frequentia hominum indigebit: plerumque viuet neque appetens quicquam, neque fugiens: diuine, an paruo temporis spacio inclusa corpori anima utatur, nihil omnino curabit. nam etsi continuo migrandum sit, ita facile dissoluetur, ut si ad aliam quandam functionem verecunde ac decenter, obeundam se conferat. Id vnum si per vniuersam vitam obserues, ut cogitationes tuę semper sint de ijs rebus que ad societatem ciuilem nato animali, eiusque rationis compoti conueniant: nihil vnquam in animo deprauatum, nihil purulentum, nihil contaminatum, nihil suggillatum inuenies: (neque verò fatū vitam imperfectam adhuc abrumpit, quę admodum dici posset de tragœdo fabubula nondum peracta discedente:) præterea nihil seruile, nihil fucatum, nihil alligatum, nihil abscissum, nihil obnoxium, nihil occultum. Venerare facultatem cogitatricē: in eo enim sunt omnia, ut pars tui principatum obtinens nihil vnquam animo concipiat, quod sit nature inconueniens,

ueniens, aut cōstitutioni animalis ratione præditi. Illius autem cōstitutionis est munus, vt à temeritate alieni, cœtui humano adiuncti, dijsq; obsequentes simus. Proinde omnibus proiectis, hæc modò pauca comprẽhende, ac memoria tene, quòd vnusquisque tantum id quod præsens est temporis punctum viuit: reliquum vitæ aut iam exactum, aut in incerto positum est. Exiguum sanè tẽpus, quod viuit quisq; : perexiguus etiam terræ, in quo viuitur, angulus: etiam longissima post obitum fama, exiguum est, quæ & ipsa per successiõnem cõseruatur hominulorum mox moriturorum, ac ne se quidem ipsos cognoscentium, nedum eum qui iam pridem fato cõcessit. Ad dendum his quæ commemorauit præceptis vnum: nempe eius quæ quouis tempore animo nostro cogitanda accidit, rei definitionem seu descriptionem esse faciendam, quò tecum ipse differere possis, quæ nam sit eius nuda & ab omnibus alijs separata natura, ac qualis: tum quod proprium eius nomen, quæ item appellationes eorum è quibus ipsa cõflata est, & in quæ dissoluetur. Nihil enim perinde animum magnitudine extollit, ac

n viã

vià & verè posse singula quæ in hac vita nobis occurrunt, examinare, atq; eo modo semper intueri, vt vnà deprehendatur, cuiam vniuersi parti vnumquodq; vsui sit, quo in precio habendum ratione cum ipsius vniuersi, tum hominis qui ciuis est supremæ ciuitatis, ac cuius quasi domus sunt reliquæ ciuitates. Quid est, quibus ex elementis concretum, & quandiu fert natura eius vt permaneat, id quod modò cogitatione animo meo attulit? qua porrò virtute ad id vsus erit? scilicet mansuetudine, fortitudine, veritate, fide, simplicitate, ea qua totus ex me aptus sum, cæteris? De singulis ergo dicendum: Hoc diuinitus venit, hoc fati cōnexio, casusq; aut fortuna attulit: hoc profectum est à cognato meo & socio, ignaro quidē quæ'nam esset eius natura: ego autem & noui, & eo secundum legē societatis naturalem vtor æquo animo, iusteq;, simulq; in medijs rebus coniecturam facio vt vnicuiq; suum, vt dignū est, tribuam. Si rectam rationem sequēs, id quod instat agas diligenter, firmiter, æquo animo, neq; instituto negotio alia admisceas, sed tuum genium sincerum cōserues, perinde ac si iam is dimittēdus tibi

tibi esset, atq; ita si perseueres nihil expectans, nihil fugiens, sed eo quod secundum naturam agis, & heroica in dictis factisq; veritate contentus: bene viues. Nemo autem est, qui hoc impedire possit. Quemadmodum medici ad subita mala curanda, in promptu sua instrumenta habent, atq; ferramenta: sic tu ad res diuinas humanasq; præcepta instructa habe, atq; parata: omniaq; etiã minima ita age, vt memineris hæc duo genera inter se esse cõnexa. Neq; enim rem vllam humanã rectè perfeceris, nisi simul eam ad deos referas: neq; contrã. Non erra amplius. nõ enim cõmentarios leges tuos, neq; priscorum Romanorũ & Græcorũ acta, excerptaq; è libris, quæ tibi ipsi in senectute vtenda reposuisti. Itaque ad finem propera, vanasq; spes missas faciēs, tibi ipsi opem fer, siquidẽ (dum licet) tui rationem habes vllam. Nesciunt quàm multa significet vocabulum furari, fere-re, emere, quiescere, videre quid sit agendum: quorũ hoc non oculis cernitur, sed alio visu. Corporis sunt sensus, animi appetitus, mentis præcepta. Imaginari aliquid, & visum concipere, nobis cũ pecoribus est commune. Moueri appetitus

n 2 explendi

8 explēdi causa, id quidē & belluis cōtin-
 git, & androgynis, & Phalaridi, & Nero-
 ni. Porrò mentem ducem habere ad ea
 quæ apparent esse officij, eorum etiam
 est qui deos esse negant, qui patriam de-
 ferunt: qui, simulac fores clausere, nihil
 non turpe perpetrant. Si igitur reliqua
 his quæ diximus omnibus sunt commu-
 nia: reliquum sanè est aliquid, quod pro-
 prium sit viri boni: nempe æquo animo
 ferre ea quæ accidunt, fatoq; ei eueniūt:
 in pectore collocatum genium nō com-
 mouere, neq; turba visorum perturbare,
 sed quietum seruare, eiq; decenter tan-
 quam Deo obsequi: nihil à veritate alie-
 num loqui, nihil præter iusticiam agere.
 Quòd si nemo hominū credat eum sim-
 pliciter, verecundè, ac tranquillo animo
 viuere: tamē neq; succensabit cuiquam,
 neq; deflectet à semita ad finem vitæ du-
 cente: ad quem finem venire debet ho-
 mo purus, quietus, ac dissolutu fa-
 cilis, & qui nulla vi coactus
 vltro suo se fato accom-
 modauerit.

M. AN-